

Země Markomanů

Povídka ze čtyřicátých let

Eva Eiseltová

Poslední průběžně přepracovaná verze v r. 2017

Paní Steinerová sledovala své ruce, udivena tím, jak ji poslouchají. Skládaly hromádky rozumně vybraných šatů a prádla. Zaváhaly nad drobnou upomínkou a odmítly ji. Pokládaly věci na kuchyňskou váhu.

A to všechno bez její účasti.

Bývalá učitelka skládala výběr ze svého majetku v povoleném množství do pečlivě vyčištěného kufru.

Pak se vzepřela svému mechanickému já, nechala všeho a přistoupila k parapetu kuchyňského okna. V misce s bílými kameny z dávného výletu do Alp, svatých německých hor, uvadal trs protěže. Paní Steinerová zbytečně zkusila prstem, jak je zem suchá. Rázně nabrala vodu do prasklé porcelánové konvičky a začala své opominutí napravovat. Než začne mrznout, musí rostlinku přesadit.

Ani se tomu nápadu nezasmála.

Závan větru zatím posunul na stole připravené doklady.

Domek na okraji Hlubin. Už zahoukala poslední lokálka z Viničné a paní Görnerová poslouchala s rukou na klice, kdy vrzne zahradní branka. Plecháček s odvarem z cikorky se hřál na středu pece.

Pan Görner bez saka, které asi půjde Hildi zítra nenápadně hledat, zato s medailonkem umělecky ztvárňujícím číslici padesát, zatápal po ukradené klice. Vdechl trpkou vůni cikorky. „Děvče,“ řekl vesele, když viděl, že není zle, „dnes jsem pil opravdovou zrnkovou.“

Paní Traudi bezpečně zachytila balík, který se užuž vydával vlastní cestou, a opřela ho o proležený kuchyňský gauč. Vedle pyšného majitele. „A teď si vypiješ pravou čekankovou,“ usmála se. „Zato z hrníčku po tetě Luise.“

Vzácný hrníček, který si prateta přivezla z vídeňské služby, patřil k narozeninám.

A na stole placky. „Chtěla jsem upéct bábovku," omlouvala se Traudi: „jenže Dymačka neměla máslo."

„Placky mám nejradši."

„Ona ho pár kostek měla... jenže..."

„Nech to plavat," poprosil Görner. Jako vždycky.

„Chovám se k nim lidsky," řekla Traudi: „Nikdy jsem nikoho neoznámila. A že leccos vidím!"

„Nechceme mít nikoho na svědomí," řekl Görner: „Ty ji ohlášíš, že tě urazila, a do rána bude rádio hlásit její jméno. S celou rodinou."

Ještě že nechala Hildi přespat v Praze u spolužačky. Pampeliškové víno Elsy Grundové sice nemá sílu rýnského ryzlinku, ale jazyk rozvazuje stejně dobře.

Raději pobídla muže, aby rozbil dar. Zahlédla už v trhlině papíru záblesk zlatého rámu a byla připravena na to, co ji čeká. Přátelé ze spolku předpovídali Werneru Tumovi budoucnost velkého německého malíře.

„Nádherné," vydechla zděšeně. „Jen těch barev, co vyplác... uplatnil." „Originál," zastal se pan Görner jubilejního daru.

O tom se nedalo pochybovat. Krásně syté barvy místy ještě ani nedoschly.

„Přesně takhle vymaloval kulisy k Děvčeti z hor. Jen méně přeplácáně. Tenkrát mu to..." Traudi se zarazila před zapovězeným jménem.

Tenkrát mu to ... režisérka... nedovolila takhle zaplácat.

Bylo po úsměvu. Görner sáhl po obraze a otočil ho ke zdi.

„Hodíme ten krám na půdu," řekl.

„Hildi se bude ptát, co jsi dostal. Musíme to pověsit."

Sáhl po památečním šálku. „Napsala dopis na úřad," řekl. „A nám přišla kopie. Četlo se to nahlas. Prosila o přímluvu."

„Ukázalo se, že je židovka," namítla: „S tím se přece nedá nic udělat."

S druhým šálkem v ruce přisedla k manželovi.

„V letech národní poroby pracovala v německém spolku. Psala a režírovala německé hry. Učila německou mládež a bránila jejímu odnárodnění.“

„To napsala? A o co jí jde? Nenosit židovskou hvězdu?“

„Například. To ji ponižuje.“

„Není divu. Bože, aby se chudák štítla sebe samé. Představ si, najednou zjistit, že máš v krvi takovou špínu. Stejně, jak to mohla nevědět? To neměli doma žádné staré fotografie, dopisy...“

„Musíme o tom pořád mluvit, Traudi? Její prarodiče se dali o své vůli pokřtít. Pro své rodiny byli mrtví, utekli z domova, přestěhovali se, jak nejdál mohli. Temná rodinná historie. Před dětmi to tajili. Nebylo větší německé vlastenky nad paní učitelku.“

Pan Görner se poušklíbl nad cikorkovou kávou.

„Máme ještě mléko,“ nabídla pozorná Traudi.

„Dostala předvolání do židovského domova v Terezíně.“

Traudi soucitně sykla. „Taková vzdělaná, kultivovaná paní, zavřená mezi podlidmi.“

„Konec toho papíru umím nazpaměť: Celá moje bytost je prorostlá němectvím. Dodávat víc by nebylo hodno německé ženy.“

Traudi zachytila hrníček v jeho rozkolísaných rukou. „Vstal jsem,“ pan Görner to s obtížemi předvedl: „a řekl, že je to pravda!“

Přikryla si ústa. Hrníček se naklonil a cikorková skvrna se pustila do babiččiny výšivky. „A taky jsem připomněl starému Grundovi, jak ho Steinerová pérovala, když posílal Lízu do české školy.“ „Adalberte!“

„Paní Steinerová byla duší německých Viničných Hor. Někdo to těm rasovým odborníkům říct musel.“

Podíval se na zašpiněný ubrus a provinile zmlkl. „Zatracené narozeniny. Neboj. Není to pravda.“

Traudi opatrně vzhledla.

„Ani jsem necekl. Jen si zkouším, jak by to znělo.“

Traudi mlčky došla ke kredenci, sáhla po lahvičce domácího likéru a vrchovatě si nalila do hrníčku od kávy.

Za oknem zmizely i poslední záblesky večerního světla. Hlubinské domy schovaly veškerý život za válečné zatemnění.

„Není středověk,“ řekla: „Dřív pro ně nebudovali domovy, dřív je rovnou vraždili v ghettech.“

Natáhla se pro balíček v papíře pokresleném kvítky protěží.

„Hildi ti tu nechala dárek, ale měl bys na ni počkat s rozbalením. Sice říkala, ať se neomezuješ, ale to víš. Těší se, co tomu řekneš.“

Pan Görner se nejistě usmál.

„Neškodí, když se připravíš. Hildi ti opsala ručně knihu. Černou tuší. Vypadá to, jako krásný gotický rukopis, až na to, že ve školním sešitě. V několika sešitech.“

Pan Görner už věděl, co přijde.

„Vůdcovu knihu,“ přikývla Traudi. „Nepředstavíš si, jak pečlivě ji opisovala. Strašně litovala, že nemáme pergamen, abys to měl co nejpěknější.“

Pan Görner truchlivě přikývl.

Sedli si spolu před pec a sledovali, jak oheň z posbíraného dřeva pomalu slábne.

Hildi užasle hleděla na Lízina dědečka.

Pomalou, se zřejmou zálibou, listoval stránkami oddílové kroniky, kterou mu Hildi přinesla ukázat.

„Moc si vážím toho, co děláš,“ řekl. „A samozřejmě, s doporučením můžeš počítat. Učitelství. Ano, vždy jsem si myslel, že to bude něco takového.“

Prohlížel si zdařilé kresby viničních usedlostí, nákresy zkamenělin a stop zvěře.

„Je to všechno krása. A je to naprosto správné. Děti musí vrůst do rodného kraje. Ale... jsou to mladí Němci. Hildi, budou umět, řekněme, budou umět někomu... zabořit dýku do hrdla?“

Hodiny na stěně hlučně bušily.

Hildi si byla téměř jista, že nic nezanedbala. Měla Vůdcovu knihu a řadu dalších a ještě tři sešity výstřížků. Věděla, k čemu má děti vychovat.

Připomněla si tu první vlnu naděje ve třicátém osmém, když Češi ve svém bláznovství mobilizovali. „Teď,“ opakoval Lízin otec, když se skrýval před povolávacím rozkazem československého státu, teď vydržet a nezradit.“ Na Viničních Horách bylo sedm rodin, a jak dali Čechům zabrat!

Jednou ráno našli českého policistu s hlavou skoro odříznutou od těla. A to byl ozbrojený muž!

Hildin tatínek...

Ne, tatínek nebyl k boji se zbraní. Nebyl... nebyl to zrovna Viking. Silná skla brýlí, napadal na nohu... Ale to bylo zranění z předešlé války!

Lízin dědeček čekal.

„Ano,“ řekla Hildi napjatým hlasem: „Budou to umět. A já také. Díky ... výšivkám babiček a díky pivoňkám v jejich zahrádce... A taky díky herbářům a zkamenělinám.“

Lízin dědeček přikyvoval.

„Máš pravdu. Z každého se stane hrdina. Když se zachvěje ten proužek země s hlízkami starých jiřin. Jsi moudrá. A umíš mluvit.“

Rozkašlal se a do obytné kuchyně vběhla jeho snacha.

„Já se nenamáhám,“ zarazil pan Grund její námitky: „kašlu míň než dřív...“

„Neměl bys vůbec.“

„Elsó, děkuji! Ještě chci Hildi něco dopovědět. Klidně tu zůstaň.“ Ale Lízina maminka dotčeně odešla.

Dědeček se usmál na Hildi.

„Jenže tomu rozumíme my. Ne ti z Říše. A ty se hlásíš na studium do Drážďan. V neděli přijde na vaši schůzku můj kamarád. Udělá klukům přednášku o zbraních, něco jim ukáže... Uvidíš, jak dobře se to bude v kronice vyjímat!“

Už to, jak pan Hampl prsten podržel v ruce a pak ho pustil, stačilo.

Jeho žena šperk rychle uklidila do kapsy zástěry zrudlá hanbou. Aby to zamluvila, s o to větší důrazností loupla očima po synovi a dceři. „Naberte si pořádně! Tuřín je zdravý,“ zavrčela. „Maminka to říká správně,“ přitakal horlivě pan Hampl. Maminka sama rázně doplnila talíře svých dětí.

Otec se na děti naopak usmál. „Cítíte, jak naše brambory voní? To, co kupují ti chudáci ve městech, to se s nimi nedá srovnat.“

Nebylo to nejšťastnější téma k úniku. „Pražáci obcházejí vesnice docela rádi,“ mračila se dotčeně maminka: „My je nezveme. Sami nám strkají cetky a starou veteš a prý vyměníme...“

Sáhla po Miladině hrníčku a nalila kozí mléko tak prudce, až ho trocha vyšpláchla na ubrus. „Měli bychom si pomáhat zadarmo,“ usmál se trpělivě pan Hampl. „Pak bude na první pohled zřejmé, že se v nás Němci mýlí.“

„Zbyly dva brambory,“ řekla raději: „Kdo si přidá?“

Děti zaváhaly. „Nezbyly, maminko,“ namítl jemně tatínek.

Takhle laskavě a přísně, napadlo Miladu, nejspíš zavrhoval omyly kandidátů u zkoušek. Jednou potkala mládence, který jejího tatínka označil za bezcitného nelidu. „Ty jsi prostě ze svých tří dva nesnědla.“

Maminka sklízela hrníčky a položila je do dřezu. „V rajchu nám je dávali shnilé,“ řekl František: „No... dva dny jsme měli hlad“

a třetí den už nám to šmakovalo."

„Šmakovalo! Ať už taková slova neslyším," ohradil se tatínek. „Doktor by si prsten vzal," řekla maminka. „Dal by Fanoušovi takové vysvědčení, že by ho okamžitě stáhli z nucených prací."

„To bych se musel dát chytit," omlouval se František: „a to je riskantní. Přece jen jsem utekl z rajchu."

„Utekl, utekl. Nejsi zločinec, přesně jak to říkal ten policajt. Jde jen o pořádek. Kdybychom mohli dokázat, že nemáš takové zdraví."

„Přinejmenším mám na triku toho dozorce, co jsem mu dal přes hubu."

Tatínek zaúpěl.

„Ať dá vysvědčení tobě, tatínku. Copak ty můžeš odlévat železo?"

Milada si už častěji všimla, že bratr mluví s otcem s převahou. Ovšem, také je pravda, že každý den umírají a mizí lidé. Po právu jsme skoncovali s vrahem-protektorem, tak smrtonoši vypalují vesnice. A světe zboř se, náš Fanouš nemluví spisovně!

Neuctivá myšlenka jí polechtala bránici. Spěšně se sehnula pro džber a vyběhla ven, aby nanosila vodu na nádobí. Dělalala, že neslyší maminčino jemné napomenutí. „Ale Miládko, tatínek ještě nedojedl."

„Zkrátka se nepřihlásím," řekl František: „Ale neměl bych tady zůstat. Co by s vámi bylo, kdyby mě tu našli?"

„Ani slovo," řekla maminka.

„Jsme téměř v podhůří Brd," nadhodil František.

Maminka zrudla rozčileným protestem, ale tatínek se soustředil na věcnou správnost. „Jsme na kraji Českého krasu," řekl. „Etnograficky se ovšem blížíme k Podbrdsku..."

„Nikam!" zahřměla maminka, až se hrníčky na stole zatetelily hrůzou. „Říká se, že v Brdech jsou partyzáni! Ale kluků, jako

jsi ty, se to netýká!"

Milada proklouzla ke kamnům, postavila hrnec s vodou a opět se tiše vytratila.

„Když nechceš podplatit doktora,“ dodala maminka: „tak ten prsten dám mlynáři. Jeho švagr má vinici na Moravě, mezi sezónními dělníky by ses ztratil.“

„Maminko, takový prstýnek moc nestojí.“

„Jednou bude stát. Mlynář si může dovolit myslet na budoucnost. Už mi naznačoval. Nemluvil by o tom, kdyby to neměl spočítané. Pracovat budeš za lacino a budeme mu vděční.“

„Bože maminko, je tady v Horovicích někdo, kdo o mě neví?“

„Živá duše o tobě neví,“ řekla maminka. „Mlynář to jen tak nadhodil. Obecně. Když jsem mu nesla na výměnu ten obraz z motýlích křídel. Řekl, že kdybych v dědových sbírkách našla nějaké kalifornské zlato... Mluvili jsme obecně.“

Tatínek vstal od stolu. „Bylo to dobré, maminko, děkuji. Fanouši, přines, prosím, z pokoje Vita Caroli.“

„Musíme to domyslet, tatínku,“ řekla matka: "Tohle není klidná doba, aby se Fanouš schovával pod postelí."

„Vita Caroli? Nemáme dočteného Tacita,“ odpovídal František tatínkovi.

„Tacita dočteme,“ řekl tatínek slavnostně: „až se otřese Blaník a svatý Václav vymete ty lancknechty z naší země. Momentálně nás Germania nezajímá.“

Fanouš stál ve dveřích a čekal. „Vita Caroli,“ stál na svém tatínek: „Ale počkáme na Miladu. Zdá se mi, jako by ztrácela o latinu zájem. Ale to je krátkozraké. Časy se změní, musíte být připraveni.“

Milada už vtrhla dovnitř. „Fanouši! Četníci!“

Bylo pozdě vyběhnout ven a po žebříku na půdu.

Chlapec se bez dlouhých řečí vtiskl do mezery mezi kredencí a rohem místnosti, kde kdysi stálo houpací křeslo. Dávno se

proměnilo v Miladiny zimní botky. Otevřené dveře Františka zakryjí, pokud prohlídka neproběhne příliš horlivě.

Četnický velitel pan Eliáš to viděl okamžitě.

Maminka se příliš tiskla zády ke dveřím, které úplně nedoléhaly. Pan Eliáš zahradil svým urostlým tělem vstup do kuchyně a slušně pozdravil. „Fanouš se vám, pane profesore, ještě neozval," řekl jako obvykle.

Tatínek nenáviděl Ihaní, ale rozum mu alespoň bránil odpovědět. Slova se spěšně ujala maminka, která nešla daleko pro pár barvitých lží. „Bože můj," řekla: „co s tím klukem je! Vy říkáte, že utekl, ale co když... ani nemyslet!"

„Vezmeš si s námi bylinkový čaj, Martine?" zeptal se profesor, aby také něčím přispěl.

„Komárek," zavelel Eliáš horlivě: "prolez půdu! Každý centimetr! Nesmíme nic přehlédnout."

Sotva zaslechli nad hlavou Komárkovy rázné kroky, zašeptal Eliáš: „Teď si musíme dávat všichni pozor. V Praze prý vytáhli rodinu rovnou z tramvaje. Jejich holčička vyplázla jazyk na gestapáka." Profesor střídmě přikývl. Bylo to jen nepotvrzené tvrzení. „No, ani nemusím říkat. Kdyby se Fanouš," přešel Eliáš do důrazného tónu špatného ochotníka, „objevil, neschovávejte ho. Příště už by nemuseli poslat mne."

Maminka se v rozčilení ještě víc opřela do dveří a Fanda sotva potlačil zaúpění.

Komárek se vrátil s nepořizenou a oba četníci se měli k odchodu, ale zastavily je vysoké dětské hlasy. Po jediné horovické ulici pochodovali chlapi v bílých podkolenkách a s nimi odrostlejší žába jako vedoucí a ještě ta jedna gestapácká holka. Komárek s paní Hamplovou překotně couvli zpět do chalupy. Eliáš to už nestihl. Parchanti, jak ho mýjeli, vymrštili směrem k němu paže v nacistickém pozdravu. Eliáš v panice smekl čepici. Naštěstí to vedoucí nechala být a popohnala své svěřence k zalesněné stráni

zvané Punčocha.

Roztřesený Eliáš si odplivl.

Komárek využil okamžiku velitelovy nepřítomnosti a vtiskl ženě do ruky nepatrný sáček s kakaem. „Z rekvírovaného,“ zašeptal: „Stačí dvě tři vdechnutí a pan profesor může bez obav k doktorovi. Tubera jako hrom.“

Sáček sotva zmizel v mamčině bezedné kapse, dětská bojůvka zmizela v lesíku Punčocha a četníci se mohli rozloučit. Stačil jediný pohled na tatínka, který měl zůstat sedět v kuchyni.

„Nic vdechovat nebudu,“ řekl a vzal maminku kolem ramen. Vedl ji pomalu dozadu do zahrady. Seděli na lavičce a pozorovali povadlou bramborovou nať.

„Na Moravu je daleko,“ řekl tatínek: „Všude po cestě hlídky. Musíme to udělat jinak.“

„Ty už na něco přijdeš,“ řekla maminka. „Co kdyby...ten klikatý kout na půdě, kdyby se tam zatloukla falešná stěna... Co myslíš?“

Tatínek mlčel. „Fanouš je šikovný,“ naléhala maminka: „a kdybys mu dobře vysvětlil, jak to udělat...“. „Máme ty trámy na altán,“ ozval se živě tatínek.

Polední slunce pomalu mizelo v oblacích. K večeru něco přijde. Déšť vdechne zahrádce nový život, i když vlhko uspíší konec bramborové nati.

„Za ten prsten dá mlynář víc mouky než za dědovy sbírky,“ vrátila se maminka k nebezpečnému tématu. „Neměl jsem ti nic vyčítat před dětmi.“ Zavrtěla hlavou, jakože o to teď nejde. „Něco si necháme, to se nedá nic dělat. Brambory dojdou a Fanouš si nemůže jít pro lístky. Ale šla bych do mlýna se Spálenkovou.“

Profesor k ní oživeně vzhlédl.

Ke Spálenkově rodině měl velký dluh. Před časem, naštěstí ještě před atentátem na protektora, někdo nasypal písek do

součástek k leteckým motorům ve Walderově továrně. Němci vyhnali dělníky na dvůr a začali odpočítávat. Profesor Hampel tam také stál v řadě a byl devátý. Na okamžik ho napadlo, že by si mohl bleskurychle vyměnit místo s mládencem vedle sebe. Se Spálenkou. Ale bylo to hloupé fanfaronství. Nanejvýš by je sebrali oba. A tak to neudělal.

Spálenkovi měli nejchudší chalupu v Horovicích, pět dětí. Naštěstí se tenkrát ještě Němci tolik neběsnili. Vlastně štěstí, že je odhalili v ještě dobrých dobách. Stát se to dnes, nedali by si práci s odpočítáváním. A koho nezabili, ten se pořád ještě může dožít šťastného návratu.

Jde jen o to, jak z toho mála pomáhat rodině toho mládence.

Údolím dokazuje středočeská krajina smysl pro humor i dramatický efekt. Nudná planina. Snadné stoupání, nepostřehnutelné klesání. Píscité cesty, venkovské silničky lemované ovocným stromořadím vedou do světlých lesů a na návsi s dychtivými hejny hus a protivnými psy. Ale je tam Údolí a na pocestného vyskočí jak lupič ze zálohy. Hildi si pamatovala, jak ji ke starému lomu rodiče vzali poprvé. Jak překvapivě se jí pod nohama otevřela krajina knížek o Vinnetouovi! Tatuša se smál a držel ji, aby se nezřítla dolů. A úplně dole Divoký západ zase přešel v středočeskou pohádku. Nikde na světě není takový kraj jako Viniční Hory. Hildi si všimla, že u Horova mlýna už bledne listí hastrmanské vrby. A v zahrádce krajního stavení Horovic se od včerejška rozzářila změt' aster a jirínek.

A někde tu byla zoologická zahrada, ve které řvali lvi. Hildi rychle pohrozila klukům ve svém oddílu. Bořili se s hlučnou vervou do brázd zoraného pole a dolovali kameny, ve kterých se někdy našly zkameněliny. To budou řeči, až si

maminky začnou na školním dvoře ve Viničné poznávat a přebírat tyhle černé sněhuláky! Ohlédla se po Líze Grundové a našla ji spokojeně samotařit na kraji stráně. S jedenáctiletou dámou už začínají být problémy. Jenže v kraji, kde se stále roztahují čeští uchvatitelé, není dost mládeže, aby se Hitlerjugend mohla ještě třídit.

Hildi ji opatrně oslovila. „Vidíš, jak krásná je Germania?“

Věnovala Líze Tacitovu knihu, už k loňskému ježišku. Líza neměla ráda, když ji Hildi poučovala, ale byla ochotna ctít její autoritu v uniformě. „Ta kniha? Už to čtu,“ sáhla k větě nacvičené pro učitele.

Hildi ji raději přijala. Opsala ukazující paží kruh. „Ta krajina. Čteš tu knihu každý den, když se rozhlížíš po Viničných Horách.“

„Ale Germania je o Německu.“

„A co je tohle? Češi tu nemají co pohledávat. Ale buď klidná. Vůdce si s nimi poradí.“

„A co praotec Čech?“ namítla Líza.

„A co trojhlavý drak?“ odpověděla Hildi. Kluci už zanechali své špinavé práce a posedali si kolem Hildi. Rovnou do mokrých brázd. Po jejich předešlé zábavě to Hildi nestálo za napomínání.

„Češi si vylhali dějiny,“ ozval se Stefan: „Nestyděli se zfalšovat staré pergameny.“

„Výborně, Stefane.“

Bylo načase hnát stádo domů. Podvečerní mlha naředila barvy okolních strání. Do Viničné už do soumraku nedojdou. Doleji ve stráni někdo zašramotil.

Kdosi se smýkal vzhůru po krkolomné cestě z Údolí. Hildi se ohlédla na děti a stoupla si před ně.

Zadýchaně se vynořila starší paní a klouzala na mokré hlíně. Děti se jí rozběhly na pomoc a stejně prudce se zarazily.

Jedinou Lízu ten žlutý flek na svetru nezastavil. „Dobrý den,

paní učitelko," řekla s nataženou pomocnou paží.

„Promiňte," hlesla paní Steinerová a klidila se jim z cesty. „Budu odjíždět," vysvětlila: „jen jsem se loučila s krajinou." Mluvila příliš horlivě a spěchala pryč, jako když koroptev odvádí vetřelce od hnízda.

Hildi se zadívala dolů a ještě zahlédla zavlnění mladého habroví. „Vidělas někoho?" zeptala se Lízy.

Holčička pokrčila rameny.

Hildi zaváhala.

Nemohla se teď pouštět do pronásledování. Ne s partou rozjívených kluků. Baba u někoho něco schovala, pan Grund si s tím už poradí.

„Mohli jsme ji mučit," řekl ševcův Vilém: „až by prozradila, kam to schovala."

„Co měla schovat?" „No výbušninu! Kdo tady pořád vyhazuje do povětří vlaky?"

„Víš, co je poplašná zpráva?" řekla Hildi: „To, co říkáš! Jednou vyletěl zadní vagón na přípojce z Walderovky. Jednou! A záškodníci už byli vypátráni a ztrestáni. Vůdce by netrpěl sabotáže."

„Prosím tě," ozvala se Líza velice dospěle: „Jak bys ji chtěl mučit?"

„O tom vím všechno," nafoukl se Vilém: „Jednou jsem našel ve sběru celou polici májovek!" S pohledem na Hildi rychle dodal: „Poctivě jsem za ně nasbíral jiný papír."

Konrád se sháněl po tužce a papíru, aby si zakreslil stopy.

„A lže," ozval se Vilémův malý bratr. „Židi nesmějí cestovat."

„Tentokrát asi nelže," řekla Hildi: „Víte přece, že pro Židy stavíme zvláštní domovy. Tam se o ně staráme, dáváme jim jíst a učíme je, aby se neštítli práce. Lízin tatínek, než odjel porážet bolševiky, pracoval na úřadě, který takové cesty zařizuje."

„Tak má někdo tužku? Stopy nám prozradí vše."

„Tak co myslíš, Hildi, že tam někde schovala? Asi v Horovicích?“

Líza se tvářila vážně.

Hildi se podívala na děti. „Poklad,“ usmála se. „Židi bývají boháči. Vysáli bohatství naší země. A teď, když by měli vracet, co ukradli, snaží se to schovat.“

„U Čechů?“

„Podlidi k podlidem,“ řekla Hildi.

„Přestaň hledat tu pitomou tužku“ řekl Franz: „Co tobě prozradí stopy? Aby židovka měla nohu jako mamut!“

„Nechte se,“ křikla Hildi a skočila mezi ně. „A honem! Kdo bude poslední u kapličky, je zbabělý kojot!“

Děti se rozběhly po silnici k čistě obílené kapličce kostelíka sv. Vavřince. Tam, před prvními domky Budovic, přestanou povykovat a spořádaně počkají na Hildi.

Líza šla vedle Hildi jak oukropeček. „Lízinko,“ řekla Hildi: „Ty tu Židovku neznáš? Vždyť bydlí vedle vás.“

Líza mlčela.

„A musela jsi vidět žlutou hvězdu.“

„Nedošlo mi to,“ přiznala Líza.

V kostelíku začali vyzvánět. V tuhle hodinu už měli správně jít po silnici kolem Stolové Hory a za deset minut by byli ve Viničné. Maminky jsou od té hrozné vraždy samotného říšského protektora hodně lekavé. Přetrhnou mě, řekla si Hildi.

„Co teď se mnou? Teď mě vyloučíte?“ hlesla Líza.

Hildi se na ni povzbudivě usmála. Nafoukla směšně tváře, přiložila k nim akrobaticky zkroucené paže jako žábry a naznačila vyfukování bublinek. „Víš, co to je? Kapr!“

Líza se ani nezasmála.

V místě, odkud se dá z kaštanové aleje na Vavřineckém vrchu

seběhnout ke školní zahradě, stály dva navlas si podobné domky. Spíš dva zahradní trpaslíci než domy. Jen jejich zahrádky tak na keř pivoňky a pár květináčů je opticky zvětšovaly. První domek patřil Grundovým, druhý dosud směla obývat paní učitelka Steinerová.

Líza celý večer zvědavě naslouchala, jestli uslyší přes stěnu zvuky života. Ale paní učitelka bývala velice tichá. Pokud nehrála na klavír, ale to se vždy sousedům omlouvala... a teď stejně nehrála. Smějí vůbec Židé ve svých domech vydávat nějaký hluk?

Okno Lízina podkrovního kumbálku vedlo do kaštanové aleje. Jen když se vyklonila až k vypadnutí, dohlédla dolů na proužky zadních zahrádek. Na svůj květináčový stojánek třeba neviděla, tatínek jí ho umístil těsně ke stěně domku. Stejně nezahlédla důvěrně známý proužeček světla na trávě. Ťululum, oslovila se Líza. Kdo by nechal pronikat ven světlo, aby navedl nepřátelské letce na cíl!

Paní Steinerová určitě nespí. Přerovnává na gauči komínky svetrů a prádla, otvírá a posté už prohlíží kufry. Dospělí to dělají. Líza, když ji vezou k tetě do Českého lesa, mívá sbaleno první z rodiny. Dokud nepřijde maminka hubovat a ubírat a přidávat. Maminka má své názory na to, co mladý člověk potřebuje na cestu k tetičce.

Dospělým nikdo kufry nepřerovnává.

Líza se paní Steinerové nebála jako jiné děti ze školy ve Viničné. Neviděla ji nikdy za katedrou. Ze Starých Budovic by chodila jediná a cesta do Viničné bývala tichá a opuštěná, vedla mezi poli a křovinatou silničkou kolem Stolové Hory. Českou školu měla Líza přes ulici.

Obávaná paní učitelka se k susedovic holčičce chovala celkem mile. Lízin dědeček zastával významnou roli v krajaňském spolku, který se scházel ve Viničné v tělocvičné škole. A paní Steinerová byla jeho duší. Čtyřletá Líza si zahrála

skřítka z družiny Zlatapána ve hře, kterou paní učitelka sepsala podle německých pohádek. Líza nedávno vykramařila z památeční truhly pod schody spolkovou kroniku. Pamětní deskou paní Steinerové byla každíčká volná plocha po vytržené fotografii, spousta začerněných míst....

Jednou týdně půjčovala čínorodá paní učitelka knihy z jediné skříně spolkové knihovny. Měla ji ve svém školním kabinetu. Lízu tam občas zavedl dědeček, ale častěji jí paní Steinerová předkládala svůj pečlivý výběr v obytné kuchyni svého domku.

Kuchyně paní Steinerové se podobala té jejich. Na stěně rámusily pendlovky, v baculatém míšeňském cibuláku voněl šípkový čaj. Soška Panenky Marie ze Svaté Hory visela po opačné straně okna než u Grundů a stěny se prohýbaly pod vyšíványými alpskými krajinkami. Maminka říkala, že méně je často více.

Ale paní učitelka měla na okenním parapetu poklad. Trs protěže ve veliké míse na okně vždy koncem léta vykvetl. Líza nedostávala knihy jen tak bezpracně. Paní učitelka ji vždy vyzkoušela a zlobila se, když si holčička pomáhala v řeči českými slovy. „Jsme potomky Markomanů," horlila: „A řeč je to jediné, co nám ještě slovanští nájezdníci za tolik staletí nevzali!"

A protěž v misce na Lízu spiklenecky mávala dlouhými stonky.

Starý sup, zabořený do pohodlného křesla, předstíral, že je obyčejným dědečkem Hildiny malé kamarádky. Před panem Görnerem ležel trošku otlučený cibulákový talířek s netknutým plátkem bábovky a otevřené pouzdro s drahými hodinkami.

Z kuchyně slyšel šramotit Elsu, ale se starým supem byl v jeho pokoji sám.

Sup vyčítavě mlčel. „Sedni si přece pohodlně, odpočívej,“ ozval se nakonec: „Máš slavný den a nejdeš do práce. Tvému šéfovi jsem telefonoval.“. „Práce mi ovšem bude ležet,“ namítl účetní Görner. „Svědomitě pracovat,“ zněl nemocí pocuchaný hlas: „je moc důležité. Ale na to máme dobře vycvičené Čechy.“

Dárek na stole tikal jako časovaná bomba. „Hlásil jsem se do Wehrmachtu,“ hlesl pan Görner. „Křivdím ti, Adalberte?“

Svět za oknem do předzahrádky trochu ochladl a potemněl. Snad se nedá do deště.. Dopoledne se na ulici neozval ani hlásek. I zahrada české školy pod nimi byla tichá a neveselá. Pan Görner si uměl představit, jak učitelé dbají, aby jejich děti nedráždily starého supu. „Sloužíš Vůdci?“

Prokristapána, blesklo Görnerovi hlavou, vždyť ty oči nemrkají.

„Nebo jsi na to moc slušný? Slušnost, Adalberte, si vymysleli naši nepřátelé, aby nás oslabili.“

Pan Görner se marně mobilizoval, aby rázně vstal ze židle a odešel. „Walderova továrna už dvakrát málem hořela. A co ty součástky s přimíchaným pískem? Chlap, kterého jsme posledně chytili, hrál do posledního dechu obyčejného pyromana.“ Sup odběhl od tématu: „Někdy se chovají zajímavě. Tragicky zavražděný protektor měl pravdu. Dost z toho ksindlu je cenné krve, jen ukradené. A krádež se tak podařila, že se bouří proti nám, místo aby děkovali za záchranu.“

Pan Görner nedokázal tak rychle měnit téma. Stejně by ho sup zakřikl.

Starý muž se k němu naklonil. „Jde o tobě řeč, že jsi slušný Němec.“ Zvedl ruku, aby zarazil zalekнутý protest. „Mohl bys to podpořit. Nemůžeme k Walderům nasadit někoho nového! Kdyby to šlo, tak se tu před tebou nebudu takhle ztrapňovat!“. „Proboha, pane Grunde...“. „Proboha, pane

Görnere."

Traudi.

Má s sebou její placky a kávu v modré bandasce, kterou mu koupila hned po svatbě. Myslel, že půjde do práce, když ho Grundovi lidé naložili a zavezli sem. Traudi teď stojí v kuchyni a vymýšlí, co připravit z darů vlastní zahrady. „Jsi jediný Němec v kraji, který nevstoupil do strany. Oni to o tobě vědí.“ Vy také, pomyslel si pan Görner. Jeho hlas podivně zaskřípal. „Nejsem nijak obdivuhodný. Ale vychoval jsem pro Německo dítě, jako je Hildi.“

Tvář Lízina dědečka spokojeně změkla.

Elsa s nákupní taškou se zastavila ve dveřích a jako by tím otevřela dvířka klece. Pan Görner unikl na ulici s novými hodinkami v kapse lehkého pláště.

„Nakonec se domluvíme," řekl mu Grund smířlivě.

Pan Görner neměl náladu na Elsu, která čekala na úzkém chodníku.

K obrubníku přirazilo auto a vyskočili z něho černí elegantní muži. Görner div neomdlel, ale muži zabočili do vedlejšího domku. Vyrazili dveře. „Ta Židovka nepřišla na místo srazu," vysvětlila Elsa šeptem. „Ale doma nebude.“ „Pokud..." pan Görner nedopověděl. „Byla to moc dobrá křesťanka," namítla Elsa: „Nevztáhla by na sebe ruku.“

Kéž by se dalo prohlédnout zdmi okolních tichých domků.

Ale ne. Češi v ní viděli Němku. Kdyby někdo z nás visel nad propastí a stačilo mu podat ruku, žádný roduvěrný Čech by se nesklonil.

„Její domeček jsme teď mohli dostat a spojit s naším," stěžovala si Elsa a rozhlížela se na kraji silnice. Opatrný návyk z doby před válkou, směšný v době omezených přidělů benzínu.

„To je dobrý nápad," řekl Görner.

„On už to odmítl,“ řekla: „Že prý nejsme v nouzi. Ať se pomůže potřebnějším. Nějaké válečné vdově.“

Domky nabývaly tvar pražského předměstí. Před rohovým obchodem postávaly ženy s přidělovými lístky v ruce a čekaly, jestli do obchodu nepřivezou nějaké zboží. „Chtěla bych se přestěhovat,“ řekla Elsa: „Někam do skutečného Německa, pryč z té jeho země Markomanů. Tady si připadám jak plavec mezi krokodýly.“

Ženy před krámem se zformovaly do vozové hradby.

„Vám je hej,“ řekla Elsa se svým typickým taktem: „Traudi mezi ně nemusí. Uživí vás hospodářství.“

„Jaké je to hospodářství. A z toho mála Hildi zrekvíruje polovinu na různé sbírky.“

„Nedělá nic špatného. Nakonec i Líza je něco mezi sirotkem a dítětem vojáka. Tchán však pořád myslí na jiné.“ Elsa zůstala stát a zírala na čekající ženy. „Proč je tu ještě trpíme? Mně tedy vadí ještě víc než Židé.“

„Říše potřebuje pracanty,“ řekl: „když jsou němečtí muži ve válce.“

„A statní Čechové se válejí u kamen. Přijdou ze šichty, vysázejí na stůl výplatu. Děti jim chodí do školy. A na nás leží tíha boje proti bolševikům!“

Doprovodil ji k obchodu a okamžik stál vedle ní, dokud se Češky pohněvaně nerozešly domů.

Pak se rozpačitě odvrátil od cesty k Walderovým. Když už má ten darovaný volný den. Neprokouzl tomu zmetkovi hrdlo. Oháněl se Hildou. Musí si promluvit s někým, kdo na tom neshledá nic špatného.

Na cestě ze školy si Líza dopřála zmeškat nejbližší vlak a vymazat hodinu z času, který musí strávit v obytné kuchyni. Než jí dovolí uchýlit se k učebnicím.

Otevřela odevzdaně branku, pak vstupní dveře. A do zásoby se nadechla.

Kuchyňské dveře byly samozřejmě dokořán a dědeček ji ihned zavolal. Hlasem zesláblým nemocí, ale stále pán domu.

„Zažilas dnes něco zajímavého?“

Líza plaše zavrtěla hlavou. „Pojď se posadit. Nedovolím, abys tu stála ve dveřích jak cizí host.“

Maminka už dávala na stůl dva ovocné poháry. Měly i čepičku ze šlehané smetany. Bůhví, kdo je obdaroval a jak se to mamince povedlo obhájit před skromným dědou. Svačina byla jen pro nemocného dědečka a pro Lízu. Maminka nemívala v těch válečných letech velkou chuť k jídlu.

Možná, kdyby teď Líza zalhala, že má moc učení...

Ale maminka se tvářila nebezpečně zklamaně. „Smetanu nám donesla Hildi,“ řekla a Líze přestalo chutnat: „Prosím tě, Lízo, ty nevíš, jak se má zacházet s Židy?“

„Neuvědomila jsem si to, prosím,“ špitla Líza: „Hildi mi to ale prominula.“

„No! Ne že teď na ni budeš uražená!“

„Els,“ ozval se chabě dědeček.

„Vedeš si moc divně. Viděla jsem, jak se tvářil pan řídící, když chválil, jak se kraj čistí od Židů. A ty ses jich začala zastávat!“

„Nic jsem přece neřekla.“

„Bylo to na tobě strašně vidět!“

„To už je dlouho, Elso.“

„Vždyť se z toho nepoučila!“

Dědeček chlácholivě pohládl maminku po rameni. Maminka trochu ztišila hlas. „Nepotkala jsem Žida, Lízinko, aby se živil poctivou prací. S tím se něco muselo udělat. A víš dobře, že dědeček pomáhal sestavovat první transporty. Ještě abys ho odsuzovala!“

Dědeček se Lízy zastal. „Els! Je malá. Lízinko, prý sis té Židovky všimla jako první. Nevidělas v porostu někoho? Mohl

ji někdo doprovázet.“

Líza odhodlaně zavrtěla hlavou. „Ty se s tím nesmíš rozčilovat, tatínku,“ řekla maminka: „Je to Wernerův případ.“

„Paní... Steinerová se živila prací,“ řekla neprozřetelně Líza. Maminka se rozplakala.

Dědeček namáhavě vstal z křesla. „Lízinko“ řekl: „Odnes si, holčičko, svačinku nahoru a dej se do úkolů.“

Konečně byl klid. Líza slyšela všechno, co se v domě povídalo. Ani učení nebylo omluvou, aby se směla izolovat zavřenými dveřmi. Maminka vyndala z knihovny Protokoly sionských mudrců a teď z nich dědovi předčítala. Občas přestala a dala si vysvětlit obtížné místo. Lízu napadlo, že se maminka jenom snaží dědovi dodat pocit důležitosti.

Pak hlasy ztichly a zaskřípaly maminčiny kroky na schodech. Líza se zaštitila Tacitem. „Před polednem tu byl doktor,“ zašeptala maminka.

Líze zabušilo srdce. Ale maminka se nečekaně pousmála. „Nebyl nespokojený. Dědovi se nepřitížilo. Doktor mu dokonce ubral nějaké léky.“

Líza odhodila latinu. „Děda se uzdraví?“. „Možná i to,“ řekla maminka: „Ale rozhodně nám zůstane ještě dlouho. Nejvíc by mu pomohlo, kdyby skončila válka a tatínek tu byl s námi. A aby za ním Hildi nemusela chodit, protože ji zlobíš.“

Líza moudře přikývla. „A pojd' dolů. Nasbírala jsem houby a Hildi nám donesla krabici vajec.“

Maminka se naklonila k Líze a dala jí pusy. „Pomůžeš mi připravit z těch dobrot večeri.“

Ve Spálenkovic chalupě praskaly v kamnech voňavé smrkové šišky z lesa pod Holínem. Tam jsou zvlášt' velké a smůla z nich jen kape.

Na stole ležel obrázek mladého muže nakreslený tužkou na útržku papíru ze školního sešitu. Nejstarší chlapec se ho chystal nalepit na kartonovou čtvrtku. „Udělej si nejdřív horní rámeček,“ starala se maminka. Bála se, aby chlapec nemusel nakonec oříznout ten nápis pod obrázkem. Takový pěkný nápis.

Všichni už spořádali své brambory s tuřínem a vlastně měli jít spát, aby se v chladném večeru nemuselo přitápět. Ale u Spálenků byl svátek. Přišel dopis s obrázkem. Vzdálený tatínek se zase ocitl s nimi u jejich otlučeného starého stolu. „Mám to, mami, přesně vyměřené,“ pravil Štěpán velice dospěle.

Maminka četla nahlas: „Jenda Spálenka v neděli po obědě. Lumpárna mu kouká z očí.“ „To si dělají psinu,“ upozornil osmiletý Honzík: „tak jim nemůže jim být špatně.“

Maminka souhlasila.

Štěpána trochu rozčilovala taková povrchnost. Všichni si tak snadno namluví, že žijí v pohádkovém světě.

„Ale má takový hubený obličej,“ řekla starostlivě Šárka.

Maminka odpověděla docela vesele: „Není to fotografie, víš. Kdo ví, jak šikovný je ten malíř.“

Mladší děti horlivě přikyvovaly.

Pověsili obrázek.

Děti usnuly, sotva se dopadly na slamníky.

Štěpán zůstal vzhůru s maminkou, která na stole žehlila mlynářčino prádlo, dokud v kamnech hořelo. Štěpán pečlivě skládal hotové povlaky.

„Tamto,“ řekla maminka: „nemůže zůstat v kůlně. Pro jistotu.“

Štěpán kývl: „Mami, fakt mě to mrzí. Slyšeli jsme, že tam jsou. Ta Němka se ale nechtěla zdržet...“

„Měla jít sama,“ odpověděla maminka. „A vůbec k nám neměla chodit.“

„Ale když přišla,“ hájil se Štěpán: „říkalas, že se nesmí lidem

odmítat pomoc.“

„A zrovna ona,“ řekla maminka: „To jsi ještě nebyl na světě, když se po válce naši Němci vzbouřili. Najednou tahala z půdy schované zbraně, chodila v dirndlu. Česky neřekla nikdy jediné slovo. A najednou, pomáhejte.“

„Hodím ten uzlík do Hlubinského jezera!“

„Nic takového. A ještě by se řeklo, že jsme jí ho zpronevěřili. Neboj, to už by tu byli.“

Pan Görner mlčky stříhal očesané rybízové keře.

V usedlosti, oddělené od kolejí Buštěhradské dráhy silnou zdí, se ticho skládalo z plechové melodie cvrčků, občasného tlumeného zahlučením vlaku a šustění listů v korunách stromů. Paní Görnerová stejně tiše a pilně odstříhovala odkvetlé růže podél plotu. Několikrát se ohlédla po mlčícím muži, než promluvila. „Vždyť jsi to řekl správně.“

Statné keře se pod rukama jejího muže měnily v zahradní trpaslíky. „Nakonec řídicí Womacka také není ve válce,“ pokračovala Traudi. „A ten jeho drzý harant, když se začalo povolávat do Wehrmachtu, najednou samý kašel a horečky, a že prý tubera. Každý ví, že je Ignác zdravý jako řípa.“ „Hildi je naše,“ chmuřil se pan Görner: „Jako bych jim ji prodal. Vychovat ji pro Říši, kristapána!“

Paní Görnerová vzdychla. „Vymknutá z kloubů, doba šílí,“ řekla: „Ale ty keře už netrap. Ještě je budeme potřebovat.“

Posadili se na lavičku postavenou kolem kmene staré jabloně. Letničkové záhony byly v ty dny nejpěknější. Traudi s odevzdaným soucitem hleděla na bouřlivá hnízda žlutých a oranžových aksamitníků mezi růžemi, záplavu aster a na divokou vervu rozesmátých a silných lián řeřich, které se chystaly porazit plaňkový plot zeleninové zahrádky. „Nevědí

nic o blížící se zimě," řekla: „Napřesrok už mi nesmějí do zahrady!“

„Ale proč?" namítl pan Görner: „Neumírají. Jen jdou spát do semínek.“

Traudi se rozesmála. „Takhle jsem to říkala Hildi, když byla malá! Neměla jsem tušení, že to slyšíš!" Zaotálela. „To o panu Grundovi... nebudeš o tom mluvit před Hildi, vid'?"

„Že Lízín dědeček je lidská zrůda?"

„To bych si netroufla tvrdit.“

„Já také ne! Ale nelze se bát vlastního dítěte.“

Traudi se zhrozila. „Myslela jsem tím, že Grund není lidská zrůda.“

„Ne? Jen počkej na poslední soud. Když k nám vtrhli... naši... tak dal gestapu okomentovaný seznam obyvatel v kraji.“

Paní Traudi si všimla, jak pěkně se barví jablka. Hlavně je sklídit, než na ně Hildi pozve nějaký spolek válečných sirotků.

„Oni Češi také nejsou holoubkové z památníčků. Jak je to dlouho, co v Praze provedli ten strašný mord?" „Ale já se nezastávám Čechů. Ať si táhnou někam do Asie. O nás mi jde, o německou kulturu. Lancknechti ji zničí.“ „Tak to nech na lidech, kteří vědí víc než my. Mně se také hodně věcí nelíbí. Ale víme my, jestli máme pravdu?"

„Tu letní jabloň," řekl po chvílce pan Görner, „bych rovnou očesal.“

Líza nebyla tak rychlá jako Hildi. Navíc sklouzla po jílu. Školní brašna se jí vysypala mezi plané karafiátky.

Nepřijala Hildinu pomocnou ruku. „No tak, Lízo. Nechtěla jsem ti nadělat nepříjemnosti.“

Líza zarputile sbírala sešity a uhýbala před vším, co se jí pokoušela podat Hildi.

„Děti všemu nerozumí," omlouvala se Hildi: "my dospělí

máme za vás zodpovědnost.“

„Vy dospělí?!“ Líza se úžasem skoro zapomněla zlobit. „Na jaře maturuji,“ ohradila se Hildi.

Líza si od ní vzala penál. „Přeprala bys mě?“ zeptala se bojovně.

Hildi taktně zavrtěla hlavou.

„Ve škole říkali, že si dospělých nemusíme tak moc všímat. Zvláště rodiče že jsou milí a popletení staří lidé.“

Hildi zatrnulo.

„A co si myslíš ty?“ zeptala se opatrně.

„Mamka tedy moc milá nebyla. A také byl u nás strýc Werner.“

Hildi poslouchala. Věděla, kdo byl Werner. Rozhodně ne Lízin příbuzný. Kamarád pana Grunda. Nebo kolega, vyšlo to nastejno.

„Steinerová nedorazila na místo srazu.“

„Cože?“

„Nedošla...“.

„Já jsem tě slyšela.“

„Pěkně si mě podávali. Do tebe se děda také pustí,“ dodalo dítě spokojeně.

„A my jsme vážně nikoho neviděli?“ zeptala se Hildi.

Ticho.

„Lízo,“ řekla Hildi trpělivě: „Teď už nejde o nějaký ulitý prstýnek. Ne, že by i to nebylo zlé. Tohle už je řádění nějaké organizované bandy. Párkrát poškodili koleje, vyrábějí ve Walderovce zmetky – no jo, jenomže ty zmetky mohou stát na frontě německý život.“

„Co má... ona... společného s pískem naspaným do nějaké součástky?“

Věděla něco, to bylo jisté.

Hildi tohle dělala nerada. Nasadila tón, kterým svištěl studený vítr z pokoseného pole. „To, že bandity musíme zničit! Jinak se rozlezou jak neošetřovaná plíseň! A ta nás začne zabíjet!“

Život tvého táty možná visí na nějakém zmetku z Walderovky!“

Holčička se neměla k odpovědi.

Hildi už se nehodlala zastavit. „Jako bys ani nebyla Grundova. Otec frontový hrdina! Aby se sám zastřelil za to, co vychoval!“

Líza vytřeštila oči. Hildi se styděla, už když z ní taková slova padala. „Ne!“ vykřikla: „Povídám hlouposti! Všichni na tebe budou pyšní, uvidíš! Lízo, zachráníš naše lidi v celém kraji!“

Zachytila brašnu, která Líze užuž padala z ruky, a vzala ji, jako by jen přišla holčičce naproti k vlaku.

„Viděla jsem,“ řeklo dítě rozechvěle: „doprovázel ji Štěpán Spálenků z Horovic.“

Večer už do zadní zahrádky pod kaštanovou alejí nesvítilo slunce. Teplé odpoledne babího léta se zlomilo do chladného večera. Líza se choulila do svého nejteplejšího svetru, ale do domu by se nevrátila ani za nic. Vynesla si židličku do kouta mezi domem a zídkou zahrádky paní Steinerové, kam jí kdysi tatínek umístil stojan na její sbírku rostlinek v miskách a květináčích. Byl teď cenný. Tatínek ho přece sám vykoval po práci ve Walderově dílně.

Líza jen roztržitě poslouchala útržky hovoru, které k ní dolehly z domu.

Láskyplně vybalovala z namočeného ubrousku aplégry z pověstných muškátů tety Wernerové. Komisař jí je podal, skoro vyhodil z auta, když přibrzdil, aby mohla přisednout Hildi.

Lízu naštěstí nenutili, aby jela s nimi. Nemusela se tomu bránit. Maminka by ji určitě nařkla, že lituje podlidi.

Nelituje.

Jen by se na to nerada dívala.

Vlastně ani nevěděla na co. Co se bude dít?

Vždycky udělala v truhlíčku důlek, než zapíchlá do rašeliny další odnož. Jen na okamžiček sklouzla pohledem na misku schovanou mezi ostatními, s bílými kameny, mezi nimiž povlávaly plstnaté květy na dlouhých stoncích. Provinile se na ni usmála.

Pak si otřela ruce a odhodlaně se vydala do kuchyně.

Maminka seděla na opěradle dědečkova křesla a oba si prohlíželi rodinné album. Okamžitě k ní vzhledli. „Tak už jsi hotová,“ řekla maminka: „Nezmrzla jsi?“

Dědeček se jen přátelsky usmál.

Líza se dívala na něho, když mluvila. „Proč nesmějí Židé své věci rozdat?“

„Protože nejsou jejich. Co nakradli, to je spravedlivé vrátit.“

Líza posmutněla.

Mamince to bohužel neušlo a už chtěla spustit. „Lízo. Zase to budeš převracet?“

„Klid, Elsie,“ zasáhl dědeček: „Máme báječnou holku. Zachovaly se s Hildi moc pěkně.“

Tak to fungovalo. Budou slavné. Ví děda o tom, co na ni Hildi křičela? Líza se sedla na svou starou dětskou lavici u kamen. Všimla si, že už z ní vyrůstá.

První se vrátila Hildi. „Komisař ještě nepřijde,“ vydechla: „Mohla bych dostat vodu?“

Paní Grundová vhodila do konvice hrst listí jahodníku. „Udělám ti čaj. Jsi uhřátá.“

Lízin dědeček se zatvářil komicky samostatně a před nosem své snachy vytáhl láhev pampeliškového vína. „Tatínku!“ „Vždycky jsme si s Wernerem dali pohárek,“ ohradil se: „Když se případ rozběhl.“

„Nebyla tam,“ vyhrkla Hildi.

„To dítě s tebou pít nebude,“ ozvala se paní Grundová rozhodně: „Nebudu to pak její mamince vysvětlovat!“ Nikdo

si jí nevšímal.

„Líza se spletla?“ zeptal se pan Grund.

Hildi zavrtěla hlavou a mechanicky sáhla po hrníčku. „Nech ten čaj vystydnout,“ varovala ji paní Grundová.

„Také bych řekl. Jen ji schovali chytřeji. Werner to z nich dostane.“

Hildi bez dechu přikývla.

Lízin dědeček ji laskavě pozoroval. „Byl to zážitek, vid’?“ „Škoda, že jsem nemohla přivést děti,“ vydechla Hildi:

„Naši tu bandu vymetli z chalup, celou vesnici. Byli celí podělaní.“

Lízina maminka si káravě odkašlala. „Promiňte, paní Grundová. Do postele dotrhávají staré prádlo. Můj pradědeček trochu maloval. Viděli jste u nás obraz vesnice Hlubiny za třicetileté války?“ Hlas jí vzrušením přeskakoval.

„Vesničané stojí před hlavněmi švédských mušket. Ale jsou krásní a hlavy mají hrdě vztyčené! Děti se tisknou k matkám, ale... v očích už mají střelný prach!“

„Tvůj pradědeček namaloval lidi naší krve.“

„Ale kam se poděli? Už za dědova života jsme byli v Hlubinách jediná německá rodina.“

Lízin dědeček mohl odpovědět, ale nechtělo se mu tolik mluvit.

Líza se bála pohnout, aby ji neposlali umýt, pomodlit a spát.

„Neumíte si to představit! Strašně páchli! Potem a strachem!“

„Viděl jsem to mockrát,“ přikývl pan Grund. „Našel Werner vůbec něco?“ „Spoustu! Mlynář šmelí s moukou... no... už došmelil. Ten student, co ho nasadili ve Walderovce, ten měl v kořenech těch dolních vrb u vyschlého rybníka... měl tam schovanou nějakou pistoli.“

Dědeček se usmál: „Jak poznali, že byla jeho?“ „Komisař dal všechny horovické muže nastoupit ke zdi mlýnské zahrady. Tak se ten kluk přiznal.“

Udivil ji dědečkův spokojený povzdech.

„A dál?“

„Dopadli zběha z totálního nasazení. Ležel pod kuchyňským gaučem.“

„Hildi,“ řekla paní Grundová: „Nechci tě vyhánět, ale vaši budou mít starost.“

„Ted' beztak nemůže sama,“ namítl pan Grund: „Hildi zatelefonuj tatínkovi. Je vaše auto momentálně pojízdné?“

„Tatínek má benzínu ažaž. Nerad jezdí.“ „Nebo můžeš přespat u Lízy.“

„Lízo,“ všimla si maminka. „Ted' si všichni vezmeme večeri, Hildi si pak zavolá... a do hajan.“

Pan Görner se v noci na pusté silnici cítil alespoň trochu jako řidič. V rušnějších dnech se spíš ublíženě schovával za brýlemi. Ve skutečnosti ho někdy trochu příliš upoutala krajina nebo vlastní myšlenky. Alespoň to o sobě věděl a moc nejezdil. Víc pro lidstvo udělat nemohl.

Vybral si okliku silničkou po dně Údolí a přes Horovice vzhůru do polí, obloukem na Novou Ves a pak horní cestou do Budovic na Vavřinecký vrch. Kratší cesta se blížila Praze a přece jen hrozila, že nebude mít silnici sám pro sebe.

Ale do Horovic se nedostal.

Hluk motorů a páchnoucí dým, který se ve světlém pruhu táhl k tmavé obloze, ho zastavily ještě dřív než hlídka.

Skoro se bál vystoupit, ale vojáci si posvítili na doklady a hned sklonili zbraně. „Přes Horovice nemůžete,“ řekl strážný. Görner přikývl a začal nešikovně manévrovat k obratu. Jak se ale dostane...

K autu doběhl důstojník a znovu Görnera zastavil.

S úsměvem pokynul řidiči, aby se přesunul na sedadlo spolujezdce, přisedl a obratně provedl pana Görnera známou cestou vzhůru. Nehořela celá vesnice, jen několik chalup a

pan Görner byl příliš popletený, než aby přiřazoval k postiženým stavením jména rodin.

Nahoře důstojník vystoupil a předal řízení majiteli auta. „Zpátky jeďte do Hlubin přes Viničnou. Pan Grund vás neměl tahat ven. Byli bychom vám Hildi přivezli sami.“

Starý sup stále velel.

A zcela jistě s jeho rodinou dosud neskončil.

V Budovicích se otevřely dveře Grundovic poloviny dvojdomku, sotva utichl motor Görnerova auta. Hildi nechala paní domu, aby otevřela dveře, ale nedočkavě se tlačila za ní.

„Tati,“ volala: „tati, pospěš si!“

Muž v autě si najednou vzpomněl na šestiletou holčičku, která jednou vyšplhala na zeď zahrady a popoháněla ho už od stanice. Tati, honem! Mám pro tebe překvapení a je to obrázek! Namalovala jsem ti obrázek! Tak pojd' rychle! Už abys tu byl!

Pan Görner se tedy usmál a alespoň vystoupil z auta. Do domu nevstoupí! Paní Elsa už pohostinně otevřela branku.

„Člověče! Ty naše holky udělaly práci za celé pražské gestapo!“

Pan Görner se zastavil. „Tak pojd'. Otec ti to poví.“

Poplašeně pohlédl k domku a zamával na dceru, která zatím rozpačitě ztichla. „Poběžíme, Hildi. Mamuša chodí od okna k oknu.“

Špatně se nadechl, nestačilo to na celou větu.

Hildi poslušně zmizela v domku a vzápětí se vrátila se svetrem a kabelou.

Tatínek nastartoval tak rychle, že sotva stačila zavřít dvířka.

Hildi pozorovala měsícem osvětlené obrysy stromů. „Tatušo, víš... dnes večer...“

„Ale Hildi,“ přerušil ji co nejlaskavěji: „víš, že se mnou není za volantem řeč.“

Hildi zmlkla.

Pan Görner proti svému zvyku zvýšil rychlost. Už se blížili k přejezdu před nádražím, když opět uslyšel dceřin hlásek. „Tatušo, že není možné, aby rodiče nenáviděli své děti?“.

„Ne,“ odpověděl: „Ne, to možné není.“

„Ale můžou nenávidět, co jejich děti milují?“

Odpověděl zbaběle. „To je běžné. Zvláště když to, co milují, čadí z cigaret a propadá z latiny.“

Nad Údolím už ležela spořádaná a tichá tma. Poryv větru k nim přesto zanesl zbyteček nezvyklého zápachu.

Paní Grundová dlouho do noci udržovala v kuchyňských kamnech přívětivý oheň. Komisař Werner, zkřehlý a unavený, mlčky vdechoval žár plamenů a vůni vzácného koňaku, který sám přinesl. I nemocný pan Grund držel v ruce sklenku, jako by se nechumelilo.

Lízina maminka seděla u stolu celá růžová vzrušením a opatrně krájela na teninké plátky cukrovanou bábovku.

Werner potlačil zívnutí. „Vcelku to nebylo tak špatné,“ řekl Grund. „Židovku nemáme, ale nakonec... plný nákladák zatčených, pár chalup lehlo popelem, vzorný zásah.“

Elsa se usmála a otevřela dvířka kamen, aby přikrmila oheň voňavými šiškami. Werner se matně pokusil o úsměv. „Ještě se tu víc oteplí a nezbudíte mě.“ „Ti mladí už nevydrží jedinou noc v terénu,“ ušklíbl se přátelsky Grund. „Jsou teprve dvě po půlnoci.“ „Můžete přespat tady v kuchyni,“ navrhla Elsa. „Je pozdě, abyste ještě sedal za volant.“

Z chodby zavanul chladnější vzduch a přiměl je vzhlédnout.

Líza se pomaličku sunula do pokoje jako číšník, který nese vzácný tác. „Snad nejsi vzhůru!“ zamračila se maminka.

„Strejdo,“ řekla Líza. Podala Wernerovi mističku, kterou hřála v dlaních. Byla plná bílých kamínků a nad nimi se vlnilo několik stonků kvetoucí protěže.

„Prokristapána,“ polekala se maminka. „Klid, Elso,“ ozval se dědeček.

„Leželo to na mém stojánku,“ přiznala Líza s lítostí: „Samo.“

„Tak ona se nám vloupala i do zahrady!“ zaječela maminka: „Přelezla zeď...“ „Nerozumím,“ řekl Werner.

„Paní... Židovka odvedle. Kamínky jsou z Alp a protěž také,“ vysvětlovala Líza toužebně.

Werner uznale hvízdal. „Žádný div, že jste ji hned neodhalili. Maskovala se jako poctivá Němka, co? Dobře, kyticákáčko. Tak si tu misku odnes zpátky na zahrádku. Nebo si tvá kyticák zvykne na přetopenou kuchyň a pak ji ven nedostaneš.“

Líza k němu udiveně vzhlédla.

„Je to jen miska se skalničkou,“ řekl vděčně dědeček: „Nedala ti přece diamantový prsten.“

Líza zavrtěla nešťastně hlavou. „Neměla právo mi nic dávat,“ řekla odhodlaně: „všechno, co Židé nakradli, se musí vrátit Říši.“

Dědeček se pyšně napřímil.

Komisař Werner pochvalně přikývl.

Přijal od Lízy misku a dal si pozor, aby to gesto ničím nezlehčil. Slavnostně podal květináč zpátky Líze. Jako by jí špendlil vyznamenání nebo poklepal obřadním mečem na rameno.

„Napíšu to tvému tátovi na frontu,“ řekl.

Maminka se blaženě usmála. „S tím dnešním odpolednem, a ještě tohle, to jsi tedy borec.“

Maminka vystrachala z příborníku otlučený talířek, který se zatím neodhodlala vyhodit, a podložila jím květináč.

„Potřebuješ podmisku.“

Strýc Werner pokračoval: „Tu protěž ti teď nedala Židovka, ale mou rukou Říše.“

Líza šťastně držela květináč a volnou rukou opatrně hladila šedo zelené lístečky.

Maminka se k ní naklonila. „Jednu kyticák si zítra ustříhneš a

vylišuješ. A z těch dalších necháme dozrát semínka. Víš co? V neděli si nasbíráme nějaké hezké kameny a v předzahrádce postavíme malou skalčičku.“

Hildina maminka opatrně pootevřela dveře do podkrovního pokojíčku a nerozhodně naslouchala. Když si oči zvykly, vydala se potichu proti světlému obdélníčku okna a nahmatala okraj dceřiny postele. Posadila se zlehka na krajíček a musela se usmát, když jí tvrdě spící Hildi mlčky udělala místo. „Nejsme studovaní lidé,“ zašeptala: „I když tatuša má alespoň obchodní akademii.“

Hildino oddechování nápadně zesílilo.

„Děje se toho tolik, že se v tom občas nevyznáme.“

„Jste stokrát chytřejší než kdo jiný,“ vzplála v Hildi rodinná solidarita. „Jenom...“

„No neboj se. Co ti na nás vadí?“

„Mně na vás nevadí nic,“ ohradila se dívka rozhořčeně. „Ale kdybyste si dali věci vysvětlit. Vždyť bych vás ráda vedla... totiž, ve všem ostatním jste přede mnou...“

„Jediní z rodičů nejsme ve straně, vid’?“

„Je v ní i ten skunk řídící Womacka. Tak proč ne tak prima lidé jako vy?“

Maminka pootevřela okno, aby měla Hildi na spaní víc čerstvého vzduchu. Do pokoje vtrhly zvuky večírku, který pořádali na zahradě cvrčci. Přes železniční přejezd projelo auto a psi to posílali dál. Naposled Dymákové Alík na konci vsi u pražské silnice. „Tatuša myslí, že už je starý na nové věci.“

„Není starý! A vypadáte oba výtečně,“ řekla důrazně Hildi. Maminka se pobaveně lekla, jestli dcerka nezdělala tatínkův slabý zrak. „A také vůbec nevadí, že tatuša není na vojně. Pan Grund říká, že se dá bojovat i doma. Prý by to mohl být i

tatušův případ.“

Maminku to zastudilo až kořenů zubů. „Líže div neodpálili ohňostroj,“ řekla Hildi: „a i mne pan Grund dost chválil. Jen tatuša vypadá, jako bych něco spáchala.“

Maminka postřehla svou příležitost. „Nepochválil tě, co?“ začala zametat stopy: „Zatoulala ses v noci bůhví kam, do Horovic, kde by ne jeden z toho ksindlu rád zaskočil bezbranné německé děvče.“. „Mami...“. „Byli jsme bez sebe hrůzou! A on ti tatuša nevztyčil slavobránu!“

„Jde jen o tohle?“ Hildi se pohodlně položila a zavřela oči. „Já už to neudělám,“ řekla spokojeně.

„A spát! Ráno nemusíš do školy, beztak bys tam nebyla nic platná.“. „Mami,“ zakňourala Hildi v polospánku: „a promluvíš si s tatušou?“

Maminka vyšla za svým mužem do zahrady.

Našla ho snadno podle jiskřiček z dýmky. Tatínek seděl na lavičce opřené o kmen jejich nejlepší jabloně. Stařenku sázel ještě dědeček. Bylo o ni dobře pečováno. Asi to byla chyba, ta obchodní akademie. Adalbert by byl šťastný v holínkách od hlíny.

Maminka se zastavila na kraji terásky.

Tatínek by měl být opatrnější. I takové nepatrné světélko může přilákat nepřítele.

Aby šla a splnila, co slíbila dcerce!

Ale nechala krok nedokončený. Nakonec usedla na kamenný schůdek a zahleděla se na nebe plné hvězd.

Pan Görner se zdržel v práci déle, než musel.

Netěšilo ho vracet se po liduprázdné ulici. Jeho pocuchaný krok rušil nepřírozené ticho soumraku. Mohli ho zastavit policisté střelou do hrudi.

Kudy se proplížít ten kousíček cesty od stanice?

Musí po trávě, pak ho hluk kroků neprozradí.

Pozdě.

Policejní hlídka už mu šla vstříc.

Zdvořile se pozdravili.

Pan Görner nebyl lovná zvěř. A proč by se měl za to stydět?

Je německý muž v zemi, která je konečně opět německá.

„Dneska jdete pozdě,“ řekl mu jeden držitel samopalů: „to

dělá ten konec měsíce, vidíte.“ „Vždyť to znáš,

Willi,“ odpověděl: „Tvůj táta také držel měsíční uzávěrky. Jak

se má?“ „Na Šumavě jak v ráji,“ zahlaholil Willi: „A do práce

ho nic netáhne. Leda na frontu by rád, ovšem, moc lituje, že

už to není možné.“

Pan Görner doufal, že se tváří souhlasně.

Odhodil nepotřebný úsměv sotva zabočil na cestu ke svým dveřím.

Takové pitomé hry hraje. On přece není lovná zvěř. Ani tenhle

osud své země nesmí sdílet. Žvaníš, napomenulo ho jeho lepší

já, žvaníš a lituješ se.

Zamlžený soumrak voněl po vesnických komínech.

Z padlého javorového kmene přitesaného k sezení se zvedla

postava tak útlá a křehká, že se nejprve ani nepolekal. Až

když vyluštil v šeru její tvář, divoce se mu rozbušilo srdce.

Sklonil hlavu, jako by soustředěně hledal v aktovce klíče.

„Nemusíš dělat, že mě nevidíš, Görnere.“

Nemyslel si, že by ještě někdy mohla promluvit tak autoritativně.

Rezignovaně se zastavil.

Paní Steinerová nenesla žádný kufřík. Jen kabelku a kabát

s odpáranou hvězdou. Šaty jen nepatrně pomačkané.

To se skrývala se v Alcronu?

Bezmocně rozhodil ruce. „Schoval bych vás. Ale doma je Hildi.“

Byl by si ukousl jazyk hanbou za to, jak přirozeně mu ta slova vyšla z úst.

Táhl starou paní přes ulici mezi stromy.

Bez námahy se mu vzepřela.

„Nezmatkuj, Görnere. Chci po tobě jen maličkost.“

„A kde jste by...“ Zakryl si uši. „Ne, neříkejte mi to.“

„Nemůžu tím nikomu uškodit,“ řekla: „Přebývala jsem v Opatřence. Sama. Nikdo o mně nevěděl, natož aby mi pomáhal.“

Jak dlouho by starému supovi trvalo, než by si vzpomněl na poloviční ruinu viničního domku za Novou Vsí. Hledat mladého sportovce, už by tyhle končiny prohledávali. „Když vás děti viděly, tak to jste si tu skrýš připravovala?“ Nerozvíjela to. „Šla jsem do Viničné na seřadiště,“ řekla: „a náhle mě napadlo... prostě jsem se zamyslela, jestli chci jít právě tam... a ukázalo se, že nechci.“ „Potok je čistý,“ mlel Görner. Panebože, co teď má dělat? „A teče blizoučko. Ale co jste jedla?“

Nebyl zvědavý na odpověď. Naslouchal tichu ze svého domu.

„Snad,“ řekl, „kdybyste se dokázala dostat zpátky. Hlídka mířila do nádražní hospody.“

„Svým útekem,“ řekla krásnou učitelskou němčinou, „jsem se zachovala jako vystrašená židovka. A to já nejsem.“

„Prosím, vraťte se. Už vás přestali hledat. Zásoby vyřešíme. Občas vám něco zanesu...“

„To je ohavné selhání, Görnere. Vůdcovy zákony jsou tvrdé, ale na nás není si vybírat, kdy je poslechneme a kdy ne. Prosím tě, jdi domů a zavolej na gestapo.“

Posadil se bezmocně na javorovou lavičku.

„Mířila jsem do Budovic ke Grundovi,“ řekla: „ale po té včerejší benátské noci u něho nebyl klid. Hodlám se dobrovolně podřídit, Görnere, ne se dát polapit než otevřu ústa.“

Benátská noc... „Vážně vám z těch lidí nikdo nepomáhal?“
„Ty myslíš, Görnere, že bych kryla nepřítele našeho Vůdce?
Nikdo. Tedy, v mém útěku.“

V noční krajině hlučeli cvrčci a mnohem tišeji svištěla křídla netopýrů. „Nejbližší úřadovna gestapa je ve Viničné,“ rezignovala: „Třeba mi Bůh dopřeje, abych došla až tam, důstojně.“

Otevřela se vrátka v zahradní zdi.

„Můžete počkat u nás,“ ozvala se Hildi, ve starém vlněném svetru přes noční košili. Na otce se ani nepodívala: „Na gestapo už jsem zatelefonovala.“

Hildi seděla nad strání, do které šplhala budovická pěšina. Málokdo tu zkratku přímo k budovické zastávce využíval, byla spíš na cepíny s doprovodem šerpy. Děti ji ale zdatně vybíhaly. Tentokrát přijel do Budovic už druhý vlak, zatímco seděla na lavičce a zkoumavě hleděla k prvním domkům. Je pravda, že dvakrát vstala a vykročila, ale pokaždé si nakonec jen přesedla.

Líza uviděla plakát dřív než Hildu.

Seskočila se schůdků brzdícího vlaku a hned se podívala k obvyklému místu na zdi. Nažloutlý, hustě potištěný, voněl po tiskárně.

Nelišil se od včerejšího a předvčerejšího. Nakonec tyhle letáky nikdy nepřežily jeden den. Po každém novém východu slunce bylo co sdělovat, vždy se stejným úvodem: Pro schvalování atentátu na říšského protektora...

Výpravčí se odvrátil od odjíždějícího vlaku a rychle zmizel ve svém kumbále. Dobře viděl Lízu stojící před plakátem. Nikdo nemohl vědět, co fakana napadne. Zazdá se jí, že vidí záblesk vzdoru a neštěstí je hotové, sekera nebo provaz. Zavíral za sebou bezpečné dveře a říkal si, jak to vlastně dělají, sekera?

Provaz? Kulkami by na nás neplýtvali, kdepak zastřelením, Němci jsou racionální.

Líza jela prstem po sloupci jmen, aby se jí neslily řádky, a najednou škobrtla v četbě.

Otočila se, aby někomu řekla, že to je přece omyl. Spálenkovi přece nic neschvalovali, jen schovali Židovce pár prstýnků.

Co je tu místních příjmení!

Naštěstí za ní nikdo nestál.

Pečlivě ostříhanými nehty se tuhý papír rozškrábat nedal. Líza začala rozčileně prohrabávat školní brašnu, aby našla něco vhodnějšího.

Hildi jí sevřela ruku.

„Co tu děláš,“ vyhrkla Líza: „Kocháš se tím, co jsme spáchaly?“

„Nech ten plakát na pokoji,“ sykla Hildi a opatrně se rozhlédla. Výpravčí ucukl od okénka.

„Ty jsi věděla, že je zabijou?“

„Chovej se jako mladá Němka,“ zlobila se Hildi.

„Věděla jsi...“

„Ale nic jsem nevěděla,“ odsekla Hildi. „A co? Splnila jsem svou povinnost. Co vyvádíš kvůli podlidem?“

Líza ohromeně zazírala.

Za zatáčkou zahoukala polední lokálka na Prahu. Líza nechala plakát i Hildu a rozběhla se strání zpátky dolů do Hlubin.

Hildi vykřikla leknutím. „Lízo! Když se někdo dopustí něčeho špatného...“

Nemělo to smysl. Líza už byla vprostřed kopce. Uklouzla na jílu a chvílku se kutálela až k pevnému kmínku bezinky. Hildi se pohnula za ní, ale holčička si neublížila. Vyškrábala se zpátky na cestu, plivla si na kapesník, otřela otlučené koleno a uháněla dál.

Když se někdo dopustí něčeho špatného, dobrá německá žena to nemůže krýt.

Hildi rázně vykročila k domu Grundových.

Pan Grund se vůbec nedivil tomu, co mu Hildi pověděla. „Bylo to pro tebe snadné, Hildi?“ zeptal se vlídně. Každý mohl vidět, že měl svůj dobrý den. Však také Lízina maminka zářila, když Hildě otvírala.

Dědeček mluvil svěže a jeho hlas měl barvu.

„Bylo,“ odpověděla statečně zmoklá myška.

Jeho úsměv o tom pochyboval. „To je povinnost,“ ohradila se Hildi.

„Holčičko nešťastná, to tě nic jiného nenapadlo? To hned věříš všemu, co slyšíš?“

Hildi vypadala zmateně. „Tatuša nikdy nelže,“ odpověděla: „A vždycky myslí vážně to, co říká.“ „Také to, co říká židovce?“

Hildiny kulaté oči mu připomněly jeho naivní malou Lízu.

„Spletla ses v tom, co vidíš. Zavolala jsi nám moc brzy.“

„Váhat,“ Hildi sáhla pro jednu z dobře vštípených pouček: „by mohlo mít smrtelné následky pro německý lid.“

„Ale někdy se hodí počkat.“

Na okamžik zmlkli, zatímco Lízina maminka před ně stavěla hrníčky s šípkovým čajem. Dědečkovy oči zabloudily ke knihovně, ve které si hověla láhev vysvobozená z maminčiny kredencové nadvlády. Lízina maminka varovně zahrozila a dědeček se zasmál. „Dej si čaj, Hildi,“ řekl: „Je v něm podzimní slunce z našich stránek.“

Hildi čaj nezajímal. „Jsou genetické testy vždy spolehlivé?“

„Gene...“ „Rasové testy. Co se dělají ve školách. Ty tabulky, co nám visí ve třídě.“

Lízina maminka za sebou tiše zavřela dveře.

„Copak? Našla jsi v nich chybu?“

Hildi neměla smysl pro žertování. „Steinerová je prý Židovka,“ vyštěkla: „A můj otec je prý Němec.“ „Jak by ne! Copak bys mohla být dcerou jiného národa než německého?“

„Mladý Spálenka se sám přiznal.“ řekla Hildi: „Když myslel, že zachrání ostatní. Nebyl to německý čin?“

Pan Grund se spokojeně rozzářil: „Vidíš? To Němci z Říše, jako je Werner, v životě nepochopí.“

„Já asi také ne.“

„Kouzlo země Markomanů. Ten obrázek tvého pradědečka. Ptala ses, kam ti krásní lidé zmizeli. Nikam, jsou v nás. I v těch, co myslí, že jsou Češi.“

„Nerozumím. To i ve Steinerové? Je Židovka.“

„Také má příměs markomanské krve. Bohužel, nenávratně smíchané s krví podlidí.“

„Já tomu všemu vůbec nerozumím. Tatuša zaváhal, když měl udat Židovku. Co to má společného s Markomany?“

„Jen, že na naši zemi nemůžeš brát běžná měřítka.“

Hildi se nedávno zdálo o maturitní písemce, kterou omylem napsala perem bez inkoustu a nevšimla si toho. Ted' si připadala podobně rozumně jako v tom snu.

Dědeček se konečně vrátil k věci. „Někteří z těch špinavců mají sklon tvému tatínkovi věřit,“ řekl: „Připadá jim shovívavý. Není ve straně. To má pro nás obrovskou cenu.“

Hildi zapomněla dýchat.

„Zavolat na někoho gestapo, to by takovou důvěru mohlo narušit. Pak by nám nebyl nic platný.“

Hildi se bála uvěřit. „Pokazila jsem to?“ „Kdepak. Tatínek je na tebe pyšný.“

Pan Grund si vzpomněl na sušenou jerišskou růži. V misce s vodou na Štědrý den nasaje nový život a zazelená se.

Hildi zářila. „Bože, já byla husa. Jak mě vůbec mohlo napadnout, že by tatuša dělal něco špatného!“

Zapomněla se rozloučit a její rychlé kroky sebevědomě klapaly ulicí.

Pan Grund otevřel dveře do obytné kuchyně. „Tak pojd',

Adalberte.“

Láhev byla konečně vytažena a pan Grund zacinkal broušenými štamprlátky z českého křišťálu. „Udělal jsi dobře, že jsi za mnou přišel.“

Panu Görnerovi se podařilo donést skleničku ke rtům.

Ve starých hodinách zakřičela kukačka a pan Görner leknutím zalapal po dechu. „Kéž by ta naše holka byla jednou taková, jako je Hildi,“ řekl důrazně pan Grund. „Netvař se jak umučení boží. K ničemu špatnému ses nezavázal. Uvidíš, jak je to báječný pocit, když na tebe bude dcera pyšná.“

Holčička na zídce netrpělivě vyhlízející tatínka.

„Ale kdybys měl být nešťastný,“ pokračoval starý sup, „tak jdi a pověz Hildi, že jsem lhal.“

Pan Görner zavrtěl hlavou a zbědovaně rozhodil paže.

Starý sup k němu slavnostně natáhl ruku.

Pan Görner ji stiskl.

Slavnostní okamžik vyprchal. V domě zavrzaly parkety, kdesi blízko zaštěkal pes a další mu začali odpovídat.

Lízin dědeček kamarádsky objal Hildina otce kolem ramen.

„Už je všechno v pořádku.“